בעלי התפקידים באתר הבנייה

ערוך על ידי אשר אסבן – "בטיחות וחוק"

לפי תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה) (תיקון), התשפ"ו-2025

התקנות פורסמו בקובץ התקנות 12061 ביום 16.10.2025. הן נכנסות לתוקף 12 חודשים מיום פרסומן.

המסמך מרכז לכל אחד משישת בעלי התפקידים את ההגדרה, ההשכלה הנדרשת, הגורם הממנה, הדיווח למשרד העבודה, החובות, תדירות הביקורת, שרשרת הדיווח והסמכויות. מספרי התקנות שבסוגריים מתייחסים לתקנות העיקריות כנוסחן לאחר התיקון.

טבלת סיכום: מינוי, דיווח ותדירות

תפקיד	מי ממנה	מי מדווח עליו למשרד העבודה	תדירות ביקורת	מדווח אל
מזמין	אינו ממונה	מבצע הבנייה, בטופס 1; המזמין חותם	אין; אישור מענה לסיכון תוך 48 ש'	מבצע הבנייה
מבצע הבנייה	אינו ממונה	מדווח בעצמו (טפסים 1–3)	שוטף	מפקח העבודה האזורי
בקר בטיחות	המזמין	מבצע הבנייה (טופס 1/3)	שלבי חפירה, ביסוס, שלד וגמר; לפחות אחת ל-3 חודשים	מזמין ומבצע תוך 48 ש'; בסיכון שאינו קביל גם מנהל אתר ומנהל עבודה, מיידית
מנהל אתר	מבצע הבנייה	מבצע הבנייה (טופס 1/3)	אחת ל-30 ימים	מבצע הבנייה; בהפסקת עבודה גם מזמין ובקר
מנהל עבודה	מבצע הבנייה	מבצע הבנייה (טופס 1/3)	נוכחות רציפה; ביקורת יומית	מבצע הבנייה; רישום בפנקס הכללי
ממונה על הבטיחות	מבצע הבנייה	לפי תקנות הממונים על הבטיחות	שוטף; דיווח תוך 48 ש'	מבצע, מנהל עבודה, מנהל אתר; בהפסקת עבודה גם בקר ומפקח אזורי

1. מזמין העבודה

הגדרה	מי שהתקשר או ייפה את כוחו של אחר לביצוע עבודות בנייה או בנייה הנדסית, כולן או חלקן, והוא אחד מאלה: – בעבודות שאינן טעונות היתר בנייה: **בעל הנכס**. – בעבודות טעונות היתר בנייה: **בעל ההיתר**. חובות המזמין אינן חלות על בנייה עצמית ועל העבודות הפטורות לפי תקנה 2(ז) (שיפוץ שאינו מצריך אישור מהנדס רשוי, עבודות פטורות מהיתר, החלפת מיתקן גז). (תק' 1, 1א(ד))
השכלה והכשרה נדרשת	אין בתקנות דרישת השכלה או הכשרה.
מי ממנה	אינו ממונה. מעמדו נובע מההתקשרות לביצוע העבודות או מהיותו בעל הנכס או בעל ההיתר.
מי מדווח עליו למשרד העבודה	פרטי המזמין נכללים ב**הודעה על התחלת עבודות בנייה** (טופס 1, חלק א' לתוספת השנייה), שמגיש **מבצע הבנייה** למפקח העבודה האזורי. המזמין **חותם** על הטופס ועל ההצהרה שאישר את תחילת העבודות. הוא חותם גם על טופס הסיום (טופס 2) ועל טופס החלפת בעלי התפקידים (טופס 3). (תק' 6א)
חובות עיקריות	– לא לאשר את תחילת העבודות אלא אם הוכנה תוכנית בטיחות שהעתקה מצורף לפנקס הכללי ונמצא באתר. (1א(א)(1)) – לפרט בהסכם עם מבצע הבנייה את המשאבים ליישום תוכנית הבטיחות, לפי פרקי התוכנית והסיכונים שבה. אם המזמין הוא גם המבצע, המשאבים יפורטו בתוכנית עצמה. (1א(א)(2)) – למנות בקר בטיחות ולהעביר את פרטיו למבצע הבנייה לשם הדיווח. (1א(א)(3)) – לתת למבצע אישור **בכתב** להתחלת העבודות. (2(א)(4)) – אם בקר הבטיחות הפסיק לכהן: להודיע על כך מיד למבצע. **כל עוד לא מונה בקר חדש, חובות הבקר חלות על המזמין עצמו.** (1א(ב)) – כשבקר הבטיחות מדווח על סיכון שאינו קביל: לאשר בכתב, לא יאוחר מ-48 שעות מהדיווח, שניתן מענה לסיכון, ולמסור את האישור למבצע. (1א(ג))
תדירות ביקורת	אין תדירות ביקורת קבועה. מועד התגובה לדיווח של הבקר על סיכון שאינו קביל: עד **48 שעות**.
למי הוא מדווח	מבצע הבנייה: הודעה על הפסקת כהונת הבקר ואישור כתוב על מתן מענה לסיכון.
מי מדווח לו	– בקר הבטיחות: ממצאי ביקור בתוך 48 שעות, ובאופן מיידי על סיכון שאינו קביל. – מנהל האתר: הוראה על הפסקת עבודה, באופן מיידי.

סמכויות באתר	– לאשר את תחילת העבודות או לסרב לאשר אותה. – למנות את בקר הבטיחות ולהחליפו. התקנות אינן מקנות למזמין סמכות מפורשת להורות על הפסקת עבודה. בפועל, השליטה שלו עוברת דרך ההסכם עם המבצע ודרך הקצאת המשאבים.
אסמכתא	תקנות 1, 1א, 6א, התוספת השנייה

2. מבצע הבנייה

הגדרה	קבלן ראשי, או מזמין, המבצע את העבודה כולה או חלקה, בעצמו או באמצעות קבלנים. (הגדרה בתק' 1) - רואים בו כמי שנטל על עצמו את ביצוע העבודות לפי סעיף 191 לפקודת הבטיחות בעבודה. (2(י))
השכלה והכשרה נדרשת	אין בתקנות דרישת השכלה אישית. כשהעבודה מתבצעת בידי קבלן רשום, מספר הרישוי של הקבלן נרשם בטופס ההודעה.
מי ממנה	אינו ממונה. הוא נקבע בהתקשרות עם המזמין, או שהמזמין עצמו מבצע את העבודה.
מי מדווח עליו למשרד העבודה	**מבצע הבנייה עצמו** מדווח. הוא מגיש למפקח העבודה האזורי, במקוון ובאופן מיידי: – הודעה על התחלת עבודות ועל מינוי בקר, מנהל עבודה ומנהל אתר (טופס 1). – הודעה על סיום העבודות (טופס 2). – הודעה על החלפת בעלי תפקידים (טופס 3). המזמין חותם על הטפסים יחד איתו. (6א)
חובות עיקריות	**תנאי סף להתחלה ולהמשך של העבודות** (2(א)): – מינוי מנהל עבודה הרשום במרשם בסיווג המתאים, ודיווח על המינוי. – באתר ששטחו לפי ההיתר 15,000 מ"ר לפחות: מינוי מנהל אתר ודיווח על המינוי. – אישור תוכנית הבטיחות בחתימתו, ומסירת העתק שלה וכל עדכון בה לבקר הבטיחות ולמנהל האתר. – קבלת אישור בכתב מהמזמין להתחלת העבודות. **חובות שוטפות:** – לא לבצע עבודות אלא בנוכחות מנהל העבודה ובהשגחתו, ולהעסיק אותו רק בתפקידים לפי תקנה 2ג. (2(ב)) – אם מנהל העבודה או מנהל האתר חדלו לכהן: לדווח מיד למפקח האזורי. בלי מנהל עבודה, אסור להמשיך בעבודות עד שימונה מחליף. (2(ג), 2(ד)) – להעמיד למנהל העבודה ולמנהל האתר את האמצעים והמשאבים שהם צריכים, ולאפשר לבקר לבצע את תפקידו. (2(ה)) – לתת מענה בזמן סביר לסיכון שאין לו מענה בתוכנית ולעדכן את התוכנית. לסיכון שאינו קביל – מענה **מיידי**. (2(ו)) – לצרף לפנקס הכללי את המינויים, האישורים, הדיווחים, הדוחות וההודעות, ולהחזיק העתק שלהם באתר. (2(ט)) – להציב שלט באתר עם הפרטים הנדרשים, ובהם שם המזמין, שם הבקר ושם מנהל האתר. (7) – באתר שבו עד 49 עובדים: להכין תוכנית ארגון בטיחות לפי התוספת השלישית. (166) – לא להקים פיגומים ממוכן, תלוי, שלוח, זיזי או מיוחד, טפסות מסוימות, גידור או מבנה מתכת מעל 6 מ' אלא לפי **תוכנית הנדסית**. (9, 17א, 45, 58, 69א, 85, 106)

תדירות ביקורת	אחריות שוטפת. הדיווחים למפקח ניתנים באופן מיידי.
למי הוא מדווח	– מפקח העבודה האזורי: טופסי ההודעה לפי תקנה 6א. – בקר הבטיחות ומנהל האתר: תוכנית הבטיחות ועדכוניה.
מי מדווח לו	– בקר הבטיחות: ממצאי ביקור בתוך 48 שעות, ובאופן מיידי על סיכון שאינו קביל. – מנהל האתר: דוח חודשי על בקרת המענים ודוח חודשי על ההדרכות, הודעה כשהמענים אינם מיושמים, והוראה על הפסקת עבודה. – הממונה על הבטיחות: דיווח על מפגעים ועל הפסקת עבודה. – מנהל העבודה: אישור בדיקת הטפסות לפני יציקה. (84(ב)) – המזמין: אישור על מתן מענה לסיכון שאינו קביל, והודעה על הפסקת כהונת הבקר.
סמכויות באתר	– למנות ולהחליף את מנהל העבודה, את מנהל האתר ואת הממונה על הבטיחות. – לאשר בחתימתו את תוכנית הבטיחות. – לקבוע את רמת הסיכון הקביל במדיניות הבטיחות של האתר. (תוספת פרק ב')
אסמכתא	תקנות 2, 6א, 7, 166

3. בקר בטיחות (תפקיד חדש)

הגדרה	מי שמונה לפי תקנה 2א: גורם ביקורת מטעם המזמין, הבודק באתר את יישום תוכנית הבטיחות ואת המענים לסיכונים.
השכלה והכשרה נדרשת	אחד מאלה: – מהנדס רשום בענף הנדסה אזרחית. – הנדסאי רשום בענף הנדסה אזרחית. – בעל אישור כשירות תקף כממונה על הבטיחות, שעבר השתלמות ענפית בבנייה לפי תוכנית שאישר מפקח העבודה הראשי. **מגבלה:** אסור שימונה גם למנהל עבודה, למנהל אתר או לממונה על הבטיחות **באותו אתר**. (2א(א))
מי ממנה	**המזמין** (1א(א)(3)).
מי מדווח עליו למשרד העבודה	**מבצע הבנייה** מדווח עליו בטופס 1, בסעיף "פרטי בקר הבטיחות", ובהחלפה – בטופס 3. המזמין חותם על הטפסים. הבקר רשאי להודיע בעצמו על סיום תפקידו. (1א(ב), 6א) שמו ומספר הרישום שלו מופיעים גם בשלט האתר. (7)
חובות עיקריות	– לקבוע מועדי ביקור לפחות בשלבי **החפירות, הביסוס, הקמת השלד ועבודות הגמר**, ולבקר באתר במועדים האלה. (2א(ב)(1)) – לבדוק בכל ביקור את יישום תוכנית הבטיחות ואת המענים לסיכונים, ובכלל זה את אספקת אמצעי המיגון ואת קיום ההדרכות לעובדים. (2א(ב)(2)) – לדווח בכתב למזמין ולמבצע, **בתוך 48 שעות** מהביקור, על ממצאי הביקור. (2א(ב)(3)) – אם מצא סיכון שאינו קביל לפי התוכנית, בביקור או בדרך אחרת: לדווח בכתב, **באופן מיידי**, למזמין, למבצע, למנהל האתר ולמנהל העבודה. מותר לו לדווח גם על סיכונים אחרים. (2א(ג)) – למסור למבצע העתק מכל הדיווחים. (2א(ד))
תדירות ביקורת	בכל שלב קריטי של הבנייה, ולפחות **אחת לשלושה חודשים**.
למי הוא מדווח	– ממצאי ביקור: למזמין ולמבצע, בתוך 48 שעות. – סיכון שאינו קביל: למזמין, למבצע, למנהל האתר ולמנהל העבודה, באופן מיידי.
מי מדווח לו	– מבצע הבנייה: תוכנית הבטיחות המאושרת וכל עדכון בה. – מנהל האתר: הוראה על הפסקת עבודה. – הממונה על הבטיחות: הוראה על הפסקת עבודה.
סמכויות באתר	– לבצע ביקורת באתר. המבצע חייב לאפשר לו למלא את תפקידו. (2(ה)) – לדווח על סיכונים. התקנות **אינן** מקנות לבקר סמכות מפורשת להורות על הפסקת עבודה. ההשפעה שלו עוברת דרך הדיווח, שמחייב את המזמין לאשר מענה בתוך 48 שעות.
אסמכתא	תקנות 1א, 2א, 6א, 7

4. מנהל אתר (תפקיד חדש)

הגדרה	מי שמבצע הבנייה מינה לפי תקנה 2(א)(2). המינוי **חובה** באתר ששטחו לפי היתר הבנייה 15,000 מ"ר לפחות. באתר שאין בו חובת מינוי, חובותיו חלות על **מנהל העבודה**. אם בכל זאת מונה מנהל אתר, החובות חלות עליו. (2(ח))
השכלה והכשרה נדרשת	– מהנדס רשום או הנדסאי רשום בענף הנדסה אזרחית. **מגבלה:** אסור שימונה גם למנהל עבודה או לבקר בטיחות באותו אתר. (2ב(א))
מי ממנה	**מבצע הבנייה.**
מי מדווח עליו למשרד העבודה	**מבצע הבנייה** מדווח עליו בטופס 1, בסעיף "פרטי מנהל האתר", ובהחלפה – בטופס 3. העתק הדיווח מצורף לפנקס הכללי. מנהל האתר רשאי להודיע בעצמו על סיום תפקידו. (2(א)(2), 2(ג))
חובות עיקריות	– לאשר בחתימתו שניתנו מענים לסיכונים שבתוכנית הבטיחות, בכל שלב בנייה. (2ב(ב)(1)) – לערוך בקרה על יישום המענים **אחת ל-30 ימים לפחות**, להכין דוח ולמסור אותו למבצע. אם המענים אינם מיושמים – להודיע למבצע. (2ב(ב)(2)) – לאשר בחתימתו שקיימות התוכניות ההנדסיות הנדרשות לפי תקנות 9, 17א, 45, 58, 69א, 85 ו-106. (2ב(ב)(3)) – לבדוק **אחת ל-30 ימים לפחות** שמתקיימות הדרכות לעובדים לפי תקנה 3 לתקנות מסירת מידע והדרכת עובדים, ולמסור דוח למבצע. (2ב(ב)(4)) – אם מצא סיכון שאינו קביל וחסרים המשאבים למענה: להורות על הפסקת העבודה הקשורה בסיכון, ולדווח מיד בכתב למבצע, למזמין ולבקר. (2ב(ב)(5))
תדירות ביקורת	בקרה על יישום המענים ובקרה על ההדרכות: **אחת ל-30 ימים לפחות**.
למי הוא מדווח	– למבצע הבנייה: דוחות הבקרה החודשיים והודעה כשהמענים אינם מיושמים. – הוראה על הפסקת עבודה: למבצע, למזמין ולבקר, באופן מיידי.
מי מדווח לו	– בקר הבטיחות: סיכון שאינו קביל, באופן מיידי. – הממונה על הבטיחות: מפגעים והפרות (בתוך 48 שעות) והפסקת עבודה. – מבצע הבנייה: תוכנית הבטיחות ועדכוניה.
סמכויות באתר	– **להורות על הפסקת העבודה** הקשורה בסיכון שאינו קביל, כשחסרים משאבים למענה. – לאשר בחתימתו מענים ותוכניות הנדסיות, או לסרב לאשר. – לקבל מהמבצע את האמצעים והמשאבים שהוא צריך לתפקידו. (2(ה))
אסמכתא	תקנות 2(א)(2), 2(ח), 2ב, 6א

5. מנהל עבודה

הגדרה	מי שמבצע הבנייה מינה לפי תקנה 2(א)(1). תפקידו לפקח, מטעם המבצע, על עמידה בהוראות שנוגעות לבטיחות העובדים, ולבצע כל חובה שהוטלה עליו לפי כל דין. (2ג)
השכלה והכשרה נדרשת	רשום ב**מרשם מנהלי עבודה** בסיווג שמתאים לעבודות באתר. תנאי לרישום הוא אחד מאלה (3): – סיום בהצלחה של קורס מנהלי עבודה, לענף הבניין או לכבישים, תשתית ופיתוח. – מהנדס רשום, הנדסאי רשום או טכנאי מוסמך רשום בענף הנדסה אזרחית, עם 12 חודשי ניסיון לפחות בעבודות בנייה ומעבר מבחן בטיחות. הרישום תקף ל-5 שנים. כדי לחדש אותו צריך מינוי כמנהל עבודה של 90 ימים לפחות במצטבר, או השתתפות בשתי השתלמויות של 8 שעות לפחות. (3א)
מי ממנה	**מבצע הבנייה.** מפקח עבודה אזורי רשאי להתנגד למינוי או להורות על הפסקת עבודתו (3ב). מפקח עבודה ראשי רשאי לפסול אותו ולמחוק אותו מהמרשם (4).
מי מדווח עליו למשרד העבודה	**מבצע הבנייה** מדווח עליו בטופס 1, בסעיף "פרטי מנהל העבודה", ובהחלפה – בטופס 3. העתק הדיווח מצורף לפנקס הכללי. מנהל העבודה רשאי להודיע בעצמו על סיום תפקידו. (2(א)(1), 2(ג))
חובות עיקריות	– להיות נוכח ולהשגיח בזמן ביצוע העבודות. (2(ב)) – להשגיח שהתקנת הגידור, הפיגום הממוכן, הפיגום השלוח או הזיזי ומבנה המתכת תואמת את התוכנית ההנדסית, ואם לא – **להפסיק** את העבודה. (9(ג), 45(ב), 69א(ב), 106(ב)) – להורות על הרחקת פיגום פגום ולרשום את ההוראה בפנקס הכללי. (19(ב)) – להשגיח על הקמה, פירוק ושינוי של מערכת טפסות. (85(ב)) – לבדוק את הטפסות לפני יציקה, לאשר, לרשום בפנקס הכללי ולמסור את האישור למבצע. (84) – לערוך ביקורת חפירות ודיפון מדי יום לפני תחילת העבודה, וגם לאחר הפסקה של 7 ימים או לאחר גשם או הצפה, ולרשום את התוצאות. (122, 125) – לערוך **פעם ביום לפחות** ביקורת על מיגון החלקים המסוכנים במכונות, ולרשום אותה בפנקס הכללי. (142א) – באתר שאין בו מנהל אתר: לבצע את **כל חובות מנהל האתר**. (2(ח)) – ממונה על העבודה לפי תקנות ציוד מגן אישי: לוודא שהעובדים משתמשים בציוד המגן כראוי.
תדירות ביקורת	– נוכחות רציפה בזמן העבודות. – ביקורת יומית של מכונות וחפירות. – בדיקה לפני כל יציקה. – אם חלות עליו חובות מנהל האתר: גם בקרה אחת ל-30 ימים.

למי הוא מדווח	– מבצע הבנייה: אישור הטפסות, ודוחות חודשיים אם הוא ממלא את חובות מנהל האתר. הרישומים נעשים בפנקס הכללי.
מי מדווח לו	– הממונה על הבטיחות: מפגעים והפרות (בתוך 48 שעות) והפסקת עבודה. – בקר הבטיחות: סיכון שאינו קביל, באופן מיידי.
סמכויות באתר	– **להפסיק** התקנה של גידור, פיגום או מבנה מתכת שאינה לפי התוכנית ההנדסית, ולא לחדש אותה עד שתתאים. – להורות על הרחקת פיגום פגום. – לסרב לאשר יציקה. – להפסיק לאלתר את עבודתו של עובד שאינו משתמש בציוד מגן אישי. (תקנות ציוד מגן אישי, תק' 8(ג))
אסמכתא	תקנות 2, 2ג–4, 9(ג), 19(ב), 45(ב), 69א(ב), 84, 85(ב), 106(ב), 122, 142א

6. ממונה על הבטיחות

הגדרה	ממונה כהגדרתו בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות), התשנ"ו-1996, שמבצע הבנייה מינה. התיקון מוסיף לו חובות דיווח ייעודיות באתר הבנייה. (5א)
השכלה והכשרה נדרשת	– אישור כשירות תקף ממפקח העבודה הראשי, לפי תקנות הממונים. – מהנדס או הנדסאי שעבר קורס ממונים, עם ניסיון של שנתיים לפחות בענף, השתלמות ענפית בבנייה ככל שנדרשה, וימי השתלמות לשמירת הכשירות.
מי ממנה	**מבצע הבנייה** (המעסיק). חובה למנות ממונה באתר מעל 100 עובדים או קבלן ג',5 גודל המשרה משתנה בהתאם להחלטת מפקח עבודה.
מי מדווח עליו למשרד העבודה	הממונה **אינו** מופיע בטופס ההודעה לפי תקנה 6א. הטופס כולל רק את הבקר, מנהל העבודה ומנהל האתר. ההודעה על מינויו נעשית לפי תקנות ארגון הפיקוח על העבודה – ממונים על הבטיחות. בטופס הדיווח על הפסקת עבודה (התוספת הראשונה) הממונה עצמו מזדהה כמדווח.
חובות עיקריות	– לאתר מפגעי בטיחות וגיהות והפרות של הוראות בטיחות, ולדווח עליהם למבצע, למנהל העבודה ולמנהל האתר. את הדיווח יש למסור בסמוך ככל האפשר לאיתור, ולכל המאוחר **בתוך 48 שעות**, ולצרף העתק לפנקס הכללי. (5א(א)(1)) – לכלול בכל דיווח גם מפגעים מדיווחים קודמים שעדיין לא הוסרו. (5א(א)(2)) – לפרט בדיווח את הפעולות שנקט לגבי תוכנית הבטיחות ואת העדכונים הנדרשים בה, ואת שילוב דרישות הבטיחות בהוראות עדכניות. (5א(א)(3)) – אם הורה על הפסקת עבודה מאחת העילות שבתוספת הראשונה: לדווח מיד למבצע, למנהל העבודה, לבקר ולמנהל האתר, ולהודיע למפקח העבודה האזורי **בטופס המקוון**. (5א(א)(4))
תדירות ביקורת	שוטף, במסגרת תפקידו. אין בתקנות תדירות מוגדרת. הדיווח על מפגע נמסר בסמוך לאיתור ולא יאוחר מ-48 שעות. הדיווח על הפסקת עבודה נמסר באופן מיידי.
למי הוא מדווח	– מפגעים והפרות: למבצע, למנהל העבודה ולמנהל האתר. – הפסקת עבודה: למבצע, למנהל העבודה, לבקר, למנהל האתר ולמפקח העבודה האזורי.
מי מדווח לו	למרות שאין הוראה מפורשת, כולם צריכים לדווח לו.

סמכויות באתר	– **להורות על הפסקת עבודה** לפי תקנה 10(א)(16) לתקנות הממונים, מ-11 העילות שבתוספת הראשונה: עבודה בלי מנהל עבודה, עגורן צריח בלי בדיקה תקפה, תקשורת לקויה בין מפעילי מכונות הרמה, משטחים לא מגודרים, עבודה בקרבה מסוכנת לקווי חשמל, היעדר תוכנית הנדסית, צבר ליקויים, מזג אוויר קיצוני, הדרכות לעבודה בגובה שאינן תקינות, הפרת צו של מפקח, וחפירות שלא לפי פרק ט'.
אסמכתא	תקנה 5א והתוספת הראשונה; תקנות הממונים, התשנ"ו-1996